

Vijf jaar lang renoveren Bram Stevens en Vivian Oskam de *Duende*, een klassiek stalen s-spant van 34 voet, waarop ze willen wonen en reizen. Dan is het tijd voor een Grote Proefvaart naar Noorwegen. Ze gooien los voor een zes weken durende, welverdiende en relaxte vakantie. Dachten ze.

TEKST VIVIAN OSKAM ILLUSTRATIES LAUWRENCE GERNER

# DE VUURDOOP



**N**a drie dagtochten vanuit onze thuishaven zijn we op Terschelling voor het Oerol-festival. Eigenlijk willen we na het festival nog een dagje klussen, maar de weersverwachtingen voor de komende week zijn niet best. Stormachtige wind uit de verkeerde hoek. Ik voel al een lichte maagkramp als ik de weerberichten bekijk. "Misschien moeten we zondag al gaan." stelt Bram voor. "De gribfiles laten zien dat we de storm dan voor blijven. En anders kunnen we altijd nog van de koers richting Stavanger afwijken naar Mandal of Denemarken."

Het is toch wel heel erg spannend en stiekem zijn we behoorlijk zenuwachtig. Het zijn ook nog eens de eerste nachten op zee met onze eigen boot en nooit eerder maakten we een oversteek met z'n tweetjes. Met klamme handen maak ik nog snel warm eten voor we het zeegat uitvaren.

#### PERFECT STORM OP KOMST

De Noordzee doet zijn best zo grauw mogelijk voor de dag te komen en de boot knokt zich dapper een weg door de woeste golven en de striemende regen. Dat is niet zo heel erg, zolang de wind maar goed is qua richting en sterkte. We houden de weerkaarten constant in de gaten. De dreigende storm lijken we nog steeds te kunnen ontlopen. Yves, de windvaan, stuurt een heel groot stuk, zodat we binnen bij de laptop kunnen zitten. Ons kruisje schuift maar tergend langzaam over kaart. Als de wind even inzakt, zetten we meteen de motor bij. We moeten nu wel naar buiten om zelf te sturen - we hebben nog geen elektrische stuurautomaat - maar blijven zo wel op schema. Het is wennen, die eerste nachtwachten. Slapen op een heen en weer rollende bank, om de drie uur een pittige wacht, kou en een lichte zeeziekte. Maar alles lijkt rede-

lag, over ons heen. Hij is van zijn koers afgeweken en nu zitten we ingesloten tussen de storm en de lege kust van Denemarken. Net voordat we de donkerte van het natuurgeweld ingaan, duikt uit het niets een grijze dolfin naast ons op, als een mythologische figuur. Hij blijft een tijdje om onze boeg spelen, alsof hij ons nog even sterkte wil wensen.

Het lijkt wel of ik met een 3D-bril naar de film A perfect storm kijk, terwijl iemand voor het effect bakken zout water in mijn gezicht smijt. Ik zie huizenhoge zwarte golven, waar de boot recht tegenop klimt. Het is zo bizar dat het bijna onwerkelijk is.

De wind giert en zweept het water op. Heuvels worden bergen en de bergen worden monsters met klauwende toppen. We voelen ons het veiligst als we de boot haaks op de golven houden. Gek genoeg voel ik geen verlamende angst. Ik denk niet meer, ik ben instinctief bezig met overleven. De boot doet trouw zijn werk en geeft geen krimp. De fok staat nog op en met hulp van de motor rijd ik berg op berg af. Zeewater striemt in mijn gezicht. Echt comfortabel is het niet. Met een langkieler moet je toch bijliggen? Fok bak en roer aan lei. Het klinkt zo gemakkelijk als je erover leest, maar ons lukt het niet. Waarschijnlijk omdat we geen klein zeil hebben. Bovendien wil de *Duende* eigenwijs dwars op de golven gaan liggen als ik niet stuur.

De wind neemt nog verder toe. Hoe hard zou het waaien? Geen idee. We hebben geen windmeter, dus ik schat windkracht negen of tien. Het is in ieder geval te veel wind voor de te grote fok. Ik wil hem weg, voordat er problemen ontstaan. Vechtend door een kolkende waterzee die over dek stuift, krijgt Bram het woest klapperende voorzeil naar beneden.

#### WORD IK NU GEK?

Maar wat is dit? "Bram, er is iets met het roer!" schreeuw ik tegen de wind in. "Het lijkt alsof ik niet meer goed kan sturen!" Het gevoel dat je het niet meer onder controle hebt, is beangstigend. Of word ik nu gek? Hijgend springt Bram de kuip in. "Ik denk eerder dat er iets met de motor is." "Hoe kan dat nou?" "Tja, misschien is de filter verstopt? Ik ga meteen kijken." Hij wringt zich naar binnen en zet de motor uit. Hoe houd ik de kop op de golven zonder onze trouwe Sabb? Allerlei ooit gelezen stormtactieken schieten door mijn hoofd: kaalliggen, bijliggen, stopzakken, lijnen over de achtersteven, voor top en takel weglopen, een zeeanker uitgooien. Dat laatste klinkt erg relaxed, maar we hebben geen zeeanker. Misschien kunnen we een provisorische versie maken? Zo krijgt de fok meteen een nieuwe functie. Bram knoopt binnen in de rollende boot de drie punten van het kletsnatte zeil bij



## SLAPEN OP EEN ROLLENDE BANK, BARRE KOU EN EEN BEGINNENDE ZEEZIEKTE

lijk voorspoedig te gaan en ik ontspan enigszins. Na een dag krijgen we een trouwe escorte van twee Noordse stormvogeltjes. Met achteloos gemak scheren ze met hun stramme vleugeltjes vlak over het water en rondom de boot. Hun aanwezigheid heeft iets geruststellends. Het lijkt wel of ze de golven rondom ons in de gaten houden met hun kleine kraaloogjes en steeds even rapport komen uitbrengen: 'Niks aan de hand kapitein, we hebben elke centimeter van de zee bekeken en er zit nog geen kwaad in.' Maar dan, aan het begin van de avond, begint het. Eerst de spreekwoordelijke stilte voor de storm: een uurtje zonschijn. Dan komt de storm, die al dagen op de loer





RUIGE REIS



elkaar met hieraan een paar lange landvasten en gooit het hele zwikje bij de boeg overboord. Trekt de fok nu aan de boot? Nee. Hij ligt als een natte dweil in het water. Ik sleur aan het roer, terwijl de golven over ons heen spoelen. Het zeil levert te weinig druk om de kop in de wind en de golven te houden. Wat nu? Langzaam dringt tot ons door dat we blij mogen zijn als we dit overleven en dat de boot maar bijzaak is. Het is moeilijk om je angst te blijven onderdrukken als je geen idee hebt hoe te handelen. Maar bezig blijven helpt.

We gaan nog een veelbesproken tactiek proberen: een stopzak achter de boot slepen om de snelheid te remmen en dan met de kont in de wind en in de golven. Door de watervallen kruipt Bram over dek om het touw van de fok naar achteren te verzetten. Dit werkt. Ik kan in elk geval beter sturen. Hoewel het midden in de nacht is, kan ik de brekers goed op me af zien komen en de kont netjes recht op de zeven tot tien meter hoge monsters krijgen. Heel af en toe krijg ik een watermassa over me heen gestort. Ik denk aan verhalen: als we maar bij degenen gaan horen die het kunnen navertellen. Niet denken, gewoon doorgaan, prent ik mezelf in.

**UREN WORSTELLEN IN EEN BOKKENDE BOOT**

Ondertussen vervangt Bram binnen het fijnfilter van de motor. Gemakkelijk gezegd, maar het is uren worstelen in een natte, bokkende boot met rondglijdende onderdelen. Als hij het eindelijk voor elkaar heeft, moeten we alleen nog een tactiek verzinnen waarbij we allebei kunnen rusten. Inmiddels is het namelijk al zes uur 's ochtends. We gooien de zeeankerfok nu met twee zeilen extra uit: de aap en de stormkluiver. Langzaam drijven de witte dweilen over de schuimbekkende golven verder van ons af en heel langzaam voelen we dat de boot bijdraait en met de kop op de golven blijft. Het werkt! Eindelijk hoef ik niet meer aan het roer gekluisterd in een zoutwaterbad te zitten. Eindelijk rust, voor zover je van rust kunt spreken in dit natuurgeweld. Helemaal kapot storten we op een natte bank. "Een krachtig bouillonnetje dan maar, mevrouw?", vraagt Bram. Ik lach. "Ja, dat lijkt me prima!" Sinds de storm begon, heb ik niets meer gegeten of gedronken.


**BOVENMENSELIJKE KRACHT**

De boot redt het prima zonder ons. Helaas verliezen we na een uur al een zeeankerzeil. Door de kracht van de storm is het touw doorgesleten. Bram slaapt zich wederom met bovenmenselijke kracht naar buiten en krijgt het voor elkaar stukken slang om de andere touwen te maken, zodat deze niet doorslijten. De strijd is nog niet gestreden, want we drijven nu langzaam achteruit richting de Deense kust. We zullen moe-

ten beslissen of we de motor aanzetten en nog zeventig mijl richting Mandal, Noorwegen varen of dat we de boeg keren en Thyboron aanlopen. Die haven ligt op ongeveer drie uur varen – dus veel dichterbij – maar is wel lagerwal. Not done voor verstandige zeezeilers. Toch doen wij het, want nog zeventig mijl op zee knokken lijkt ons in deze toestand veel gevaarlijker en nog zinloos ook, omdat we geen vooruitgang boeken.

Met het laatste restje concentratie en energie sturen we de boot om de beurt de golven over richting de haven. Het verlangen naar het einde van de aanhoudende chaos is te groot. Als je echt moet overleven, ben je op je best. Dat blijkt ook weer als we de aanloop van de haven doorko-

**LANGZAAM DRINGT TOT ONS DOOR DAT DE NACHTMERRIE VOORBIJ IS**

men, surfend over enorme brekers tussen de havenhoofden door. We zijn binnen. De monsterlijke golven zijn weg, het water is plat. We leggen de boot in een box, springen aan wal en vervolgens onder een warme douche. Onder de warme stralen dringt het langzaam tot ons door dat we uit de nachtmerrie zijn en het echt overleefd hebben. Nu is het echt tijd voor onze, na deze vuurdoop dubbel en dwars verdiende, relaxte vakantie in Noorwegen. 

**WAT HEBBEN WE GELEERD?**

- Onze eerste reis was een boeiende ervaring. We weten nu dat wij en ook onze boot barre weersomstandigheden kunnen overleven. Maar we weten ook dat het beter kan. Wat hebben we geleerd?
  - We zouden bijvoorbeeld een veel rustiger nacht hebben gehad met een professioneel zeeanker.
  - Verder is onze fok veel te groot om als stormfok te dienen, dus een kleine, liefst feloranje, stormfok en een derde rif in het grootzeil zijn noodzakelijk. Daarmee hadden we misschien toch kunnen bijliggen.
  - Bijliggen eens oefenen is overigens ook geen overdreven voorbereiding.
  - De nog niet geïnstalleerde elektrische stuurautomaat hebben we eerder in de oversteek zeker ook gemist. Met te weinig wind stuurt de windvaan niet en moeten we zelf sturen. Een klein stuurautomaatje op de windvaan kan dit voorkomen.
  - Het wachtlopen – drie uur op, drie uur af – vonden we pittig. We hadden alleen ervaring met nachtwachten met drie of meer mensen. We hebben het wachtschema nu de hele dag volgehouden. Altijd was een van ons dus verantwoordelijk en kon de ander ontspannen.
  - Verder moeten we weerkaarten natuurlijk met grotere marges interpreteren en geen haast hebben. Het is de klassieke fout en wij zijn er keihard ingetuind. Het schijnt ook dat lagedruksystemen op de Noordzee vaak wat opschuiven naar het oosten, dus daar moet je rekening mee houden als je weerkaarten bekijkt.
- Zie ook: [www.sy-duende.com](http://www.sy-duende.com)